

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Новомосковського міськрайонного суду
Дніпропетровської області
01.11.2024

м. Дніпро, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 01 листопада 2024 року групою НПМ здійснено відвідування Новомосковського міськрайонного суду Дніпропетровської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бібля Вікторія Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Недоступ Катерина Костянтинівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Городецький Дмитро Ілліч, голова суду (на посаді з вересня 2024 року).

Кравченко Анна Євгенівна, керівник апарату суду (на посаді з 2013 року).

Відвідування здійснювалося в присутності заступника керівника апарату Пластун Олени Володимирівни (на посаді з 2013 року).

З боку керівництва суду перешкод на шляху потрапляння до будівлі установи не було.

З 2008 року Новомосковський міськрайонний суд Дніпропетровської області знаходиться за адресою: вулиця Велика Ковалівка, будівля 10-Б, місто Самар, Дніпропетровська область, 51200. Суд розміщений у двоповерховій будівлі (фото 1).

Суд функціонує у двох будівлях в різних частинах міста.

Двоповерхова будівля за адресою: вулиця Велика Ковалівка, будівля 10-Б, місто Самар, Дніпропетровська область, 51200 є основним адміністративним корпусом установи.

Інше приміщення суду знаходиться за адресою: вулиця Гетьманська, будівля 4, місто Самар, Дніпропетровська область.

Розгляд кримінальних справ, за якими підсудні (засуджені) узяті під варту, здійснюється в основному адміністративному корпусі, де створені відповідні умови.

Штатна чисельність апарату суду складає 50 штатних одиниць, з них 14 штатних одиниць суддів. Судочинство у суді фактично здійснюють 13 суддів.

На вході до суду є вивіска із зазначенням повної назви суду.

Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення на центральному вході передбачена кнопка виклику працівника суду з відповідною позначкою (фото 2).

Наявна система відеонагляду в коридорах установи та по периметру зовні будівлі, встановлено 16 камер відеонагляду.

На першому поверсі суду встановлені інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, тощо (фото 3).

Для здійснення правосуддя суд має канцелярію, архівне приміщення, конвойну кімнату, 8 залів судових засідань (6 залів на першому поверсі та 2 зали на другому поверсі).

4 зали судових засідань першого поверху використовуються для розгляду кримінальних справ та облаштовані стаціонарними кабінами для підсудних (засуджених) із металу та захисного скла, необхідною комп'ютерною технікою, меблями, кондиціонером, суцільно загартованими вікнами (фото 4). Є можливість проведення судового засідання у режимі відеоконференції. На другому поверсі одна зала судового засідання облаштована під розгляд кримінальних справ за участю осіб, узятих під варту.

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припиненні таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області (фото 5). На центральному вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів.

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам керівник апарату та працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області мають аптечки з необхідними ліками та медичними матеріалами (фото 6). Працівники суду та охорони, у разі необхідності, викликають швидку допомогу.

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2022, 2023 та поточного 2024 років не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не встановлено.

Конвойне приміщення знаходиться на першому поверсі будівлі. У кімнаті для тримання підсудних (затриманих) 5 камер, із них 4 облаштовані для тримання підсудних (засуджених) (фото 7). 1 камера не використовується за призначенням (фото 8).

На виконання п. 6.5.2 ДБН є санітарна кімната для користування підсудними (засудженими) з умивальником, унітазом та урною для сміття (фото 9).

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснює батальйон конвойної служби № 1 Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області.

Заїзд конвойного автомобіля для посадки (висадки) підсудних (засуджених)

здійснюється через огорожену стоянку (фото 10).

Конвоювання від спецтранспорту до конвойного приміщення здійснюється окремим входом, із конвойного приміщення до залів судових засідань та у зворотному напрямку загальними коридорами.

Відповідно до п. 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та Соціальною радою Організації Об'єднаних Націй та п. 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджених Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987, підсудні (засуджені) повинні мати доступ до чистої питної води. В установі є доступ до питної води як відвідувачів суду, так і підсудних (засуджених), залах судових засідань та в конвойному приміщенні в наявності ємкості з питною водою (фото 11).

Попереднє відвідування НПМ суду проводилося працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 02.07.2019. За наслідками Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Дніпропетровській області були надані рекомендації, в тому числі, рекомендовано:

- встановити в усіх залах судових засідань для розгляду кримінальних справ загородження для підсудних зі скла чи органічного скла;

- обладнати камери у кількості, яка забезпечить у разі необхідності роздільне розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, інших осіб, відповідно до вимог ст.8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та ст. 88 КВК України;

- обладнати у зазначеному суді приміщення для конфіденційного спілкування підсудної (засудженої) особи з адвокатом та ознайомлення з матеріалами справи;

- забезпечити ізоляцію маршрутів для конвоювання обвинувачених (підсудних) в приміщенні суду, а також спеціально огорожений бокс для заїзду спецтранспорту та висадки конвойованих. Обладнати коридори звуковою сигналізацією, камерами відеоспостереження;

- забезпечити дотримання санітарно-гігієнічних норм, регулярне прибирання, дезінфекцію в приміщеннях для тримання підсудних (засуджених);

- покласти на відповідальну особу обов'язок кварцування приміщень та встановити контроль за виконанням нею посадових обов'язків, терміном використання ламп; забезпечити належне заповнення відповідного журналу;

- створити умови для участі в судових засіданнях маломобільних груп населення та обладнати приміщення суду відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

У ході відвідування 01.11.2024 встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконані частково, а саме:

- в приміщенні суду встановлені відеоспостереження;

- зали судових засідань для розгляду кримінальних справ облаштовані стаціонарними кабінами для підсудних (засуджених) із металу та захисного скла;

облаштована загороджена територія для заїзду конвойного автомобіля з метою посадки (висадки) підсудних (засуджених).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 25 Загальної декларації прав людини, ст. 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН), передбачено, що у будівлі суду повинно бути три камери на кожен залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

У ході відвідування встановлено, що в установі наявна 5 залів судових засідань для розгляду кримінальних справ. Відповідно до зазначених вимог, у суді має бути облаштовано 15 камер для тримання підсудних (засуджених). Натомість в приміщенні конвою облаштовані 4 камери для тримання підсудних (засуджених). Це не дає можливості роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

Крім того, розміри камер не відповідають вимогам пункту 6.5.2 ДБН (площі камер становлять 1,83 м², 2,0 м², 1,9 м², 3,09 м², що не відповідає встановленим нормам 4 м²). Лише одна камера має площу 5,22 м².

У камерах для підсудних (засуджених) та в конвойному приміщенні відсутня припливно-витяжна або механічна вентиляція.

У конвойному приміщенні відсутні металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів. Приміщення для конвою потребує ремонту та прибирання.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

2. У порушення вимог п. 6.5.2 ДБН, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Європейський комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 21 Конституції України).

3. У порушення вимог п. 11.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на першому поверсі відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

4. Доступ маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних, обмежений доступ до будівлі суду, в тому числі на другий поверх, через відсутність пандусу або іншого підйомного механізму (фото 12).

5. У залах судових засідань відсутні окремо передбачені місця для осіб з інвалідністю, які пересуваються на колісних кріслах, що не відповідає вимогам пункту 6.2.1.7. ДБН Інклюзивність.

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

6. Тимчасове укриття в суді не облаштовано, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. Окрім цього, працівники та відвідувачі наражають себе на небезпеку під час оповіщення сигналу повітряної тривоги продовжуючи перебувати у приміщенні суду або на підвір'ї. Найближче укриття знаходиться орієнтовно в 600 метрів від будівлі суду.

7. У порушення вимоги п. 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, в приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених), із конвойного приміщення до залів судових засідань конвоювання здійснюється загальними сходами та коридорами, відкритими для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду.

8. В суді в наявності 25 бактерицидних ламп для проведення знезаражування залів судових засідань та конвойного приміщення. Але в порушення п. 9.5 ДБН бактерицидне опромінювання не проводиться та не ведеться журнал обліку.

9. У будівлі суду не встановлена пожежна сигналізація згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417. Наявні вогнегасники мають протермінований строк перевірки (фото 13).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Дніпропетровській області:

розглянути можливість облаштування в будівлі суду найпростішого укриття для безпеки працівників та відвідувачів суду;

обладнати приміщення для конвою та приміщення для підсудних відповідно до вимог пункту 6.5.3 ДБН, пунктів 9, 10, 12, 13, 14, 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, пунктів 3, 11, 3.12, 3.13, 3.14 Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в ОВС України»;

опрацювати питання щодо збільшення кількості та розміру камер у приміщенні суду до 4 м² відповідно до вимог пункту 6.5.2 ДБН;

провести технічне переоснащення приміщень суду з урахуванням потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю, в тому числі санітарної кімнати, пандусу або іншого підйомного пристрою та роботи кнопки виклику працівників суду;

розглянути можливість проведення поточного ремонту камер для підсудних (засуджених) в конвойному приміщенні;

вирішити питання встановлення та функціонування у камерах для підсудних (засуджених) та в конвойному приміщенні припливно-витяжної або механічної вентиляції;

встановити пожежну сигналізацію згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 та провести перевірку наявних вогнегасників.

Новомосковському міськрайонному суду Дніпропетровської області:

забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від конвойного приміщення до залів судових засідань та в зворотному напрямку;

обладнати у приміщенні суду кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

вирішити питання регулярного знезаражування залів судових засідань та конвойного приміщення шляхом проведення регулярного опромінювання

приміщень; організувати ведення журналу опромінювання бактерицидними лампами залів судових засідань та камер для підсудних (засуджених);

провести технічне переоснащення приміщень суду з урахуванням потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю, в тому числі санітарної кімнати, пандусу або іншого підйомного пристрою та роботи кнопки виклику працівників суду.

Додаток: фотоматеріали на 7 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Вікторія БІБЛЯ

Фотоматеріали до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

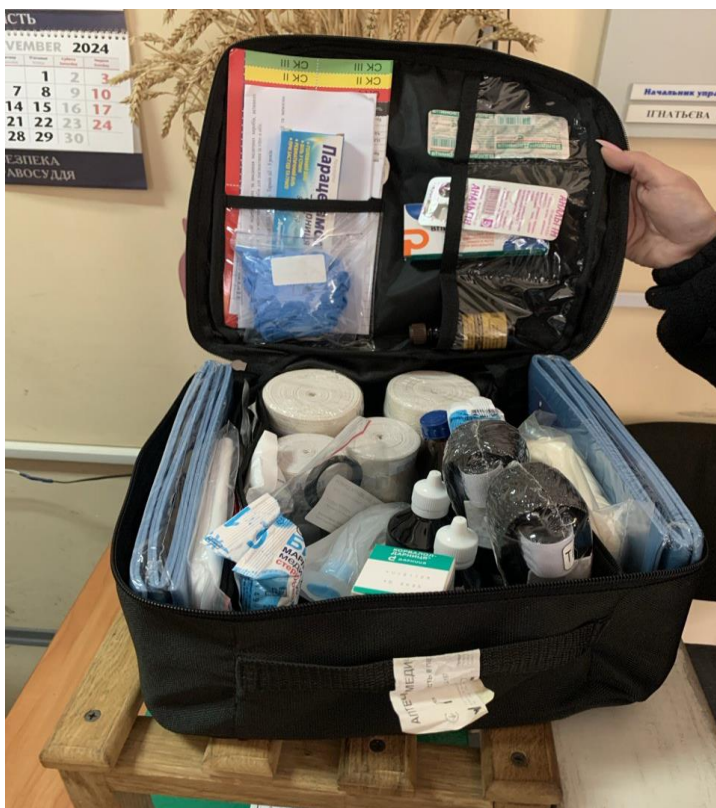

Фото 7**Фото 8**

Фото 9**Фото 10**

Фото 11**Фото 12**

Фото 13